

سفر نامہ فقار ارمنستان، گرجستان

گروہ نویسندگان
زیر نظر
سید امیر محمد جمشیدیان

از علی محمد جمشیدیان

عنوان و نام پدیدآور: سفرنامه قفقاز: ارمنستان و گرجستان / گروه نویسندگان: زیر نظر
سیدامیر منصوری، محمد جمشیدیان.
مشخصات نشر: تهران: پژوهشکده نظر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۱۷۸ ص.: مصور(رنگی).
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۳۳-۶-۶-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: قفقاز موضوع: Caucasus موضوع: قفقاز -- سیر و سیاحت
موضوع: Caucasus -- Description and travel موضوع: ارمنستان
موضوع: Armenia (Republic) موضوع: ارمنستان -- سیر و سیاحت
موضوع: Armenia -- Description and travel موضوع: گرجستان
موضوع: Georgia (Republic) موضوع: گرجستان -- سیر و سیاحت
موضوع: Georgia (Republic) -- Description and travel
شناسه افزوده: منصوری، سیدامیر، ۱۳۳۹ -
شناسه افزوده: mansouri, Seyed Amir
شناسه افزوده: جمشیدیان، محمد، ۱۳۶۵ -
رده بندی کنگره: DK۵۱۱
رده بندی دیویی: ۹۴۷/۵
نمارة کتابشناسی ملی: ۵۹۲۱۷۰۵

سفرنامه قفقاز (ارمنستان، گرجستان)

مؤلف: پژوهش گروهی زیر نظر سیدامیر منصوری و محمد جمشیدیان
ناظر طرح: سیدامیر منصوری، مسوولیت علمی: دانشگاه تهران
سرپرست نویسندگان (نویسنده متن سفرنامه): محمد جمشیدیان
مدیریت داخلی: پدیده عادلوند، ساره جورمند
نویسندگان همکار: شهره جوادی، مهردادسلطانی، پدیده عادلوند، یثم خلیل پور، احسان دیزانی
سیده فاطمه مردانی، پژمان رئیسیان، سمانه رحمدل، ارمان میهنورسجانی، فرنوش مخلص،
شروین گودرزبان، زهره شیرازی، مولود شهسوارگر، امیر زاغی، مریم حسینی، ریحانه حجتی
فاطمه السادات شجاعی، سهند جانی پور
مدیر هنری: فرزاد رجبی
ناشر: پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

نشانی: تهران، خیابان آزادی، خیابان دکتر قریب، شماره ۲۳
تلفن: ۶۶۴۳۵۹۸۵ دورنگار: ۶۶۹۱۵۸۳۰

فهرست

۷	پیش گفتار
۱۰	مختصری از تاریخ قفقاز
۱۵	رمز رمز
۲۳	رمز برج های مستیا
۲۹	باتومی
۳۶	در آغوش ابر
۴۰	مستیا
۴۹	بوی وطن در بازار زوگدید
۵۲	زوگدید
۵۶	محل برای تمرین معماری
۶۰	بوتایسی
۶۵	به استعمارگر
۶۸	دری
۷۲	ایلیب سیخه بهر یا عبادتگاه
۷۹	ایلیستسه
۸۲	تفلیس، طفل آمونیت
۸۷	تفلیس
۱۰۱	متسختا، به وسعت کلیسا
۱۰۴	آنانوری
۱۰۹	مرج البحرین یلتقیان
۱۱۳	حق پات، حق پاد
۱۱۹	حق پات
۱۲۰	قفقاز آرارات نشان
۱۳۱	سوان
۱۳۲	خاچکار
۱۴۳	ایروان
۱۴۶	ردپای شاه عباس
۱۵۲	اچمیادزین
۱۵۹	گغارد: کوه، معبد، کلیسا
۱۶۵	گغارد
۱۷۰	صعود تا تاتو
۱۷۳	تاتو
	به سمت وطن

پیشگفتار

رو سفر، نظر کنید...^۱

سفرنامه خواندن، حال مخصوص دارد. راوی اگر خوب دیده و روان نوشته باشد، مثل یک رمان پر هیجان، خواننده را به هر سو می‌کشاند و دنیاهای زیباتر را به او نشان می‌دهد. سفرنامه اگر نه شرح صورت، که وصف حال است، گوهر گرانبه‌ای معرفت است؛ خاصه آن که روایت جمعی باشد، جمعی از رانان، متخصص که منظر را می‌فهمند.

منظر چیزی نیست که به چشم و ماست بلکه آن است که ما از صورت پیش‌رو می‌فهمیم. در دنیای مقابل ما 'شیای بی‌نهایتند که هر یک با علت یا فلسفه‌ای با آن صورت در آن مکان قرار گرفته است.

منظر نقل دنیای مقابل ماست. که در آن، ذهن و فهم ما دخالت دارد و از آنچه می‌بیند، آنهایی را که می‌پسندد روایت می‌دهد. بدین‌سان هر کس، دنیای خود را می‌سازد.

چگونه دیدن، دانش و مهارتی اکتسابی است. هر چه شما دلتنی را نمی‌توان "تماشای منظر" خواند. "نظر کردن" تماشای حکیمانه منظر است.

نظر کردن، هنر است؛ هنر پرسش از فلسفه حضور اشیا و فهمیدن روند صورت یابی آنها در منظر پیش‌رو. این که قرآن کریم بارها به "نظر کردن" در طبیعت، جامعه و تاریخ سفارش می‌کند، شاید به همین

۱. بر داشت از آیه ۲۰ سوره عنکبوت (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)

ای رسول به مردم بگو که در زمین سفر کنید و بنگرید که خدا چگونه آفرینش را آغاز کرده، سپس خداوند (به همین گونه) جهان آخرت را ایجاد خواهد کرد. که خداوند بر همه چیز قادر و توانا است.

رویکرد اشاره می‌کند. "ای انسان‌ها دنیا را بگردید و در آنچه بر مردم و مخلوقات آمده نظر کنید." چنین مضمونی به دفعات در قرآن تکرار شده و از مخاطب خواسته شده تا در آنها "نظر" کند.

امر غریبی است که در جامعه ایران و سایر جوامع مسلمان این توصیه علیرغم تأکیدات قرآن، چندان عملی نشده است. مسلمانان از هزار و چهارصد سال قبل تاکنون هنوز در روش "نظر کردن" اندیشه نکرده‌اند. اگرچه عرفای مسلمان "نظر" و "اهل نظر" را بسیار مورد توجه قرار داده‌اند اما از روش "نظر کردن" چیزی نگفته‌اند و گفته‌ها در باب مناقب و محسنات "نظر" بوده است.

سفر اکتشافی یک گروه ۲۰ نفره از نخبگان هنر، معماری، شهر و منظر در سال ۹۲ به مدت ۱۷ روز به قفقاز، دریچه‌ای جدید برای خوانش این سرزمین گشود. این کتاب بخش کوچکی از یافته‌های این سفر است که به دنبال تلاش راویان برای تجربه‌نگاهی نو به قفقاز بدست آمدن توان این محصول را گونه‌ای از "نظر کردن" به دیار و مردم این سرزمین به دست آورده، عکس‌ها، یادداشت‌ها و روایت اصلی، همگی محصول خرد جمعی است که هرکس سهم خود را به صورتی ادا کرد. این کتاب می‌تواند مدونه بر آن که تأکیدات خوبی برای دیدن منظر قفقاز به دست دهد، راهنمای خوبی برای مسافران این خطه باشد که در زمان‌های قبل، پاره‌ای از سرزمین بزرگ ایران بوده است.

نگارش متن، محصول خرد جمعی محمد جمشیدیان است؛ او که از مسافران این پژوهش بود، با قلم زیبا و بهره‌گیری از نگاه همسفران، روایت‌های جذابی از تب و تاب زندگی، حرکات و مقصدهای نویافته را برای شما نگاشته است. عکس‌ها و طرح‌های محمد به نوشته محمد جمشیدیان و تقسیم‌بندی او از مراحل سفر و یافتن بی‌نهایت و عمق فضای کتاب می‌افزاید.

امید که مقبول نظر خوانندگان بلندهمت باشد.

سید امیر منصوری